

# SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ograke dežete za vsega 25 K., za pol leta 13 K., za četrtek leta 6 K. 50 h., za eden mesec 2 K. 50 h. Za Ljubljano s posiljanjem na dom za vse leto 24 K., za pol leta 12 K., za četrtek leta 8 K., za eden mesec 2 K. Kdor hodi sam ponj, velja za celo leto 22 K., za pol leta 11 K.; za četrtek leta 5 K. 50 h., za eden mesec 1 K. 90 h. — Za tuje dežete toliko več, kolikor znaša poština. — Na naročbo brez istodobne vpošiljavate naročnine se ne ozira. — Za ostanila plačuje se od petrostopne petit-vrste po 12 h., če se omanilo enkrat tiska, po 10 h., če se dvakrat, in po 8 h., če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvloč frankovati. — Rokopisi se ne vratajo. — Uradništvo in upravnštvo je na Kongresnem trgu št. 12. — Upravnštvo naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, ostanila t. j. administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je na Vogove ulice št. 2, vhod v upravnštvo pa s Kongresnega trga št. 12.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34.

Posamezne številke po 10 h.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

## Vabilo

XVIII. redni veliki skupščini  
družbe sv. Cirila in Metoda  
v Litiji  
v četrtek, dne 6. avgusta 1903.

### Vspored:

- I. Sv. maša ob 1/2 10. uri v litijski cerkvi.
- II. Zborovanje ob 1/2 11. uri v saloni gosp. Oblaka.
- 1.) Prvomestnikov nagovor.
- 2.) Tajnikovo poročilo.
- 3.) Blagajnikovo poročilo.
- 4.) Nadzorništva poročilo.
- 5.) Volitev jedne tretjine družbičnega vodstva.

Po pravilih izstopajo letos naslednji udje družbinega vodstva: 1. Ivan Murnik. 2. Martin Petelin. 3. Dr. Ivan Svetina. 4. Andrej Zamejic. 6.) Volitev nadzorništva (5 članov). 7.) Volitev razsodništva (5 članov).

Ljubljana, dne 15. julija 1903.

Prvomestnik: Podpredsednik:  
**Tomo Zupan. Luka Svetec.**

### Pričetek:

1.) Dne 6. avgusta odhod iz Ljubljane z mešancem ob 6 ur 14 min. Dohod v Litijo ob 7. uri 22 min. Na izviro je takoj po prihodu zajutrej na Pošti tik kolodvora.

2.) Po zborovanju skupni obed v gostilničnih prostorjih gosp. Oblaka ob 1. uri.

Radi obeda se je udeležencem zglašiti do 4. avgusta z naslovom: Odbor podružnice družbe sv. Cirila in Metoda v Litiji, Kuvert brez vina stanje 3 K. Po obedu ob 4. ur izpreshod v Šmartno.

3.) Odhod iz Litije proti Ljubljani z mešancem ob 8. uri 12. min.

### Edinost v stranki.

Grof de Mun, vodja francoskih klerikalcev, se je že večkrat norca delal iz liberalnih strank vseh vrst, češ, da nimajo bodočnosti, ker med njimi ni prave edinosti, ker nimajo avtoritete, kateri bi se vsi uklonili, karor jo imajo klerikale in pa ker ni med njimi tiste discipline, karor v stranki, ki jo vodi

kaka absolutna avtoriteta, kakor je paže oziroma škof.

Ne da se tajiti, da je v teh trditvah nekaj resnico. Glede edinosti in discipline se s klerikalei ne more meriti nobena stranka, ker v nobeni stranki ni mogoče, da bi imel posameznik tako avtoritetko kakor na pr. kak škof. Neklerikalne stranke stoje vse na demokratičnem stališču. V vseh velja in mora veljati načelo, da so vsemi somišljeniki ravnopravni. Kdor hoče v stranki imeti uplija in veljavno, ta si mora to pridobiti s svojimi sposobnostmi, s svojim značajem, s svojo dejavnostjo. Tako je povsod in to je tudi edino pravo.

Grof de Mun je pa tudi nekoč rekel, da v liberalnih strankah ne vrla pravi „éprit du corps“, kvečemu da vrla „éprit de la caste.“ Tudi v tem oziru je v njegovih besedah nekoliko resnico. V Belgiji in v Nemčiji vidimo, kam dovede, če ni v stranki teh lastnosti. V Belgiji in v Nemčiji so veliki podjetniki svojim interesom žrtvovali interese svobodomiselnosti, kulture in napredka, odtujili so stranke njihovemu pravemu poklicu in je upregli za delo v njihovo korist. „Éprit de la caste“ je zmagal, ker je bil izginil pravi „éprit du corps“ in konec je bil, da so v Belgiji prišli na krmilo klerikale, v Nemčiji pa so bili liberalci pri zadnjih volitvah poraženi na celi črti in je iz nekdaj tako mogočne stranke postala resna frakcija.

„Éprit du corps“ je pač prva stvar v vsaki demokratični stranki, samo živ in razvit „éprit du corps“ more v taki stranki nadomestiti absolutno avtoriteto, ki jo ima pri klerikalceh njihov škof.

Kar se tiče naše stranke moramo v obče reči, da so razmere v tem oziru dosta ugodne. Tako, kakor bi moral biti, seveda tudi pri nas ni, a bila bi velika napaka, ko bi to prikrali.

„Éprit du corps“ bi vzpričo uzorne discipline, ki vrla pri klerikalceh, moral biti pri nas vse drugače razvit, kakor pa je, ako hočemo doseči svoje cilje.

Povsod na svetu je tako, da niso vsemi ljudje zadovoljni s svojo stranko, zlasti če je dotična stranka na krmilu. Vsem ljudem se pač ne more ustreči in vsaka stranka mora nositi konsekvence tega, da ta in oni kaj drugače želi, kakor stori stranka. Tudi v narodno-napredni stranki je tako in isto tako tudi pri klerikalcih. Kdor je imel kdaj priliku, pogledati za klerikalne kulise, tisti ve, da je tam jako mnogo nezadovoljnežev, ali to se jim mora priznati, da svoji stranki vzličtemu ne delajo težave. Seve da je to posledica okolnosti, da imajo nad seboj škofa kot avtoriteto, ali kar doseže pri njih ta avtoriteta, to bi moral pri nas doseči »éprit du corps«.

A kaj vidimo? Dost je takih, ki iz teh ali onih vzrokov niso zadovoljni s stranko, ali namesto da bi v stranki sami delali, da se zgodi, kar želijo, zabavljajo in ščujejo ljudi proti lastni stranki. Ako mladi ljudje zabavljajo, to še nič ne škoduje, saj je pri civiliziranih narodih ravno tako, kakor pri Indijaneh, da mladiči, kakor odrasejo, odstranijo starec. To je naravno in ostane vedno tako. Dobe se pa tudi odraži ljuje, celo taki, ki zavzemajo v stranki važnejša mesta in ki delajo v stranki zgago, samo ker s svojimi nazori ne morejo prodreti. Če je kdo v svoji karijeri imel nesrečo, a stranka neče delati politike, kakor bi jo on iz osebne maščevalnosti rad želel, zato še ne sme v stranki delati prepričevanje. In če je kdo bil kdaj osebno razčlenjen od kakega nasprotnika, zato tudi še ne sme zahtevati, da naj stranka zaradi tega premeni svojo taktiko. Taki slučaji so se že zgodili in so stranki dosta škodovali. V demokratični stranki ne odloča kaka posamična oseba nego večina in tej se mora pokoravati vsakdo. Vso odsodbo pa zasluži, če se v takih slučajih stranko razdira.

Tudi med učiteljstvom je nastala struja, naj bi se učiteljstvo organiziralo kot samostojna stranka

in se odcepilo od narodno-napredne stranke. Ta struja sicer nima dosti pristašev, a začela se je in to se mora upoštevati. Kaj hočejo učitelji s tem doseči, nam je res neumljivo, kajti učitelji ne morejo sami sebe huje oškodovati, kakor če se ločijo od narodno-napredne stranke. Kaj pa je danes glavna skrb te stranke? Glavna njenja skrb je, kako in s čim bi se povisale učiteljske plače. Stranka si neprestano beli glave, kako naj dobi za regulacijo učiteljskih plač potrebnih sredstev. Če se učiteljstvo organizira kot samostojna stranka, odvzame narodno-napredni stranki največjo skrb. Radovedni pa smo, kdo bo v tem sičaju prevzel to skrb.

Prav napram učiteljstvu je stalische narodno-napredne stranke tako, da imajo učitelji pač vse vzroke, se te stranke kar najtesneje oklepati. Kajti pozitivna korist, ki jo ima stranka od učiteljstva, je razmeroma majhna. Vsa čast tistim učiteljem, ki res za stranko delajo in razširjajo njene ideje. A koliko jih pa je? Velika večina učiteljev je v političnem oziru indiferentna. To se vidi pri raznih volitvah. Saj mi nikakor ne zahtevamo, da bi šli učitelji za narodno-napredno stranko v ogenj in nikomur ne zamejimo, da neče posnemati Jakliča in njegovega nastopanja, konstatirali smo to samo v dokaz, da stranka od učiteljstva nima tega, kar se časih misli in zakaj je ne vznemirja vest, da se hoče ustanoviti samostojna učiteljska stranka.

Pojavi, o katerih smo govorili, niso taki, da bi imeli poseben pomem za stranko. Taki pojavi se primerjajo povsod, a povsod so le dokaz, da so v dotični stranki tudi ljudje, ki nimajo tistega, kar je grof de Mun imenoval »éprit du corps«. Tega duha pa je treba v stranki gojiti, kajti le kjer vrla tak duh, tam je stranka kompaktna, edina in sposobna rešiti velike naloge. Vzličenjem posamičnim pojavom

lahko rečemo, da je narodno-napredna stranka v tem oziru še dosti edina in solidarna. Če ostane tako, kakor je bilo doslej, se klerikalizem zameni trudi, da bi naše falange podrl.

### Velika kriza.

V habsburški monarhiji je nastala tako velika kriza, kakor je že desetletja ni bilo. Ne gre se le za osebe ali za posamezne zakone, marveč za podlogo cele monarhije, za dualizem. Niti Körber, niti Khuen ne veda, kako bi spravila pod streho avstro-ogrsko nagodbo in revizijo brambnega zakona. Körber je v največjih stiskah. V Gališki se je začela vojna proti njemu, državne blagajne so prazne, ravnovesje v proračunu je v nevarnosti, v parlamentu pa ima opraviti ne samo s češko obstrukcijo, nego tudi z opozicijo raznih drugih strank. Na svoji strani ima samo 134 glasov združenih Nemcov. Tudi če bi se mu posrečilo si zagotoviti vseh 66 poljskih glasov, bi imel šele 200 mož na svoji strani in bi mu manjkal 13 glasov do nadpolovične večine, katere bi moral dobiti ali pri tirolskih klerikalcih, ali pri Lahih ali pa pri čeških veleposestnikih. A kaj bi mu ta slabotna večina pomagala proti češki obstrukciji, ki sama lahko prepreči vse državne potrebe, v prvi vrsti nagodbo in brambni zakon. Proti temu ni pomoči ne z novimi volitvami, ne s § 14. In enako težak je položaj ogrske vlade. Tudi ta ne ve, kako bi si pomagala iz stiske. Vojni minister Pittreich je prišel v Budimpešto, da se posvetuje z ministrskim predsednikom zastran narodnostnih zahtev opozicije glede armade in pojde potem v Ischl poročati cesarju. Brez dvoma se odloči pri ti priliki, kako bo smel Khuen-Hedervary postopati, ali se bo moral lotiti boja proti obstrukciji, boja, čigar izid je popolnoma negotov, ali se zgodi nova kapitulacija. »Narodni Listy« sodijo, da zmagajo Madjari in da se

## LISTEK.

### Jan Lego.

Star, visok gospod s srebrno, lepo brado, s še vedno ravnim pokončnim držanjem in živahnim govorom, tak je Jan Lego. Njegova soprga je drobna, ljubezna in ginjeno posluša priovedovanja svojega moža, o tem njegovem dolgem življenju, v katerem je toliko delal in se trudil. Obava sprejmeta prijazno, kadar pride, posadita vas k mizi, postrežeta vam z vinom in zakuski. Toplo je v sobi, domače. Staro, priproto pohištvo, beli čipkasti zastori, po stenah stare obrede fotografije, vse vas spominja na onesobne naših meščanskih družin tam doli na jugu.

In ko se malo razgovorite, po kaže vam stari gospod vse one mnogotere diplome naših društev: »Ljubljanski Sokol«, »Narodne šole« in mnogih drugih, ki vise po stenah in vse prestavijo nakrat v ono dobo pred desetletji, ko se je začel preporod našega naroda. Lego je bil takrat eden prvih buditeljev naših. Rad se spominja onih časov, društev, ki

so se takrat zadržala, petja slovenskega, ki se je takrat zasišalo, čitalnic, ki so začele zbirati okrog sebe inteligenco, da se ne potuj in pogermani. Rad se spominja onega svojega delovanja doli pri nas in s solzničimi očmi vam čita priznalna pisma, častne diplome, ki so mu jih poklonili Slovenci tedaj, v priznanje in v zahvalo za njegov trud.

Ljubi nas, Slovence, in vse svoje življenje, svoje moči je posvetil, da govoriti, prioveduje o nas, našem značaju, naši domovini in o vsem, kar je našega.

— Vidite, mnogi misljijo tu na Češkem, da sem Slovenec, — mi je dejal. — Bil sem pred leti doli pri vas in ko sem se vrnil, zastavi me ta in oni na ulici: »Ste bili pač srečni, da ste videli zopet domače kraje«, so me pozdravili in čudili so se, ko sem rekel, da sem Čeh.

Ali vendar tisti prvi časi, ki jih je preživel pri nas, so bili težki in gremki. Priovedoval mi je to. Skoro pred petdesetimi leti je bil prišel v Kamnik. Obljubila se mu je služba kancelista, ali ko je prišel doli, sedel je že drugi na njegovem mestu. In še vesel je moral biti, da so ga pri-

držali za diurnista po 25 gld. na mesec. Trda mu je bila takrat Skrb je imel, vse so ga pisano gledali, slišal je, da je tuje, »Peme in da bi ne bilo škoda, da bi bil postal tam, kjer je bil. Tako hudo mu je bilo, da je šel enkrat ven za mesto, legal pod drevje in se jokal, kakor otrok.

Šele pozneje v Ljubljani in v Trstu, je našel svoj pravi delokrog, kjer je mogel razširjati ideje, ki jih je prinesel iz Češke, o narodnem posnu, o koristi narodne vzgoje, narodnega speva in čtiva.

Levstikov prijatelj je bil in Cenigraru je pomagal prevajati »Babico« od Božene Němcove. Moj Bog, kje so tisti časi!...

Še, ko je bil doli pri nas, je pisal v razne češke liste informativne članke o naših razmerah. In pisal je z vnemo, z resničnim zanimanjem in ljubezno.

Leta 1857. je prišel k nam, a leta 1873. se je vrnil nazaj v Prago. In tu je razvil živahno gibanje za nas, seznanjal je Čehov z nami in buidl zanimanje za nas. Predaval je v ameriškem klubu žen, v umetniški besedi, v Slaviji in v drugih društvtih o našem narodu, o naši literaturi, o

Bleiweisu, o naših narodnih pesmih in naši lepi domovini.

Danes mi mlajši niti ne znamo prav oceniti to delovanje. Narodnostno orodje se je že malo pomirilo, ljudstvo je zavednejše in naše težnje, naše delovanje se ne ograničuje več samo na narodnostno polje, druge ideje nas vznemirajo. Ali takrat, pred desetletji je stopilo vse drugo v ozadje pred velikim vprašanjem narodnostnega obstanka in simpatije, ki so se takrat v Češki širile za nas, so nam bile mila in dobrodošla zaslomba v naših prizadevanjih.

Lego je bil takrat v Pragi nekak slovenski konzul. Vsem je dajal informacije, vsakemu povabilo, da predava o nas, se je odzval z veseljem. Svoja predavanja si je vselej vestno in temeljito pripravil in vsako od njih je bilo resničen in zvest obraz našega dejanja in nehanja. Prikazal mi je ta predavanja s pobledelo tinto lepo in pazljivo napisana v zvezke. Papir je že rumen, star, preperel ali tisto, kar je zapisano, bi bilo tudi še danes po tolikih letih zanimivo in informativno. Tudi slovenščino je poučeval cela štiri leta in imel je enkrat celih sto in šest učen-

cev. Ni mu bilo za trud in kakor uradnik, vezan po pisarniškemu delu in z majno plačo, ni štel nikdar s časom in trudem, kadar nam je mogel kaj prospeti.

Dabi tudi pri nas dom azbudil enako zanimanje za Čeha, kakor ga je on vzbujal v Pragi za Slovence, pošiljal je našim dijakom češke knjige, da bi se naučili jezika in poznejše črpali koristi zase in za svoj narod, ne le iz češke literature, ampak sploh iz vseh pridobivat čeških na kulturnem in gospodarskem polju. Preko sto knjig je postal doli iz svojih lastnih, skromnih materijalnih sredstev. Vsaki knjigi je priložil kratek navod o čitanju češkega jezika in njegovih najglavnjejših posebnosti. Ljubljanskemu gimnaziju in drugim našim šolam je pošiljal razne mineralne zbirke, v učiteljskih krogih je znal probudit agitacijo za razširjanje mladinskih spisov; od njega je tudi misel častnih nagrad za take dobre pedagoške spise.

Napisal je tako dober slo

njihovim zahtevam ugodji. Temu do-  
stavljo, da vse to kar se  
Madjarom v narodnostnem  
oziru dovoli, to se mora  
dovolititudi vsem drugim  
narodom habsburške mo-  
narhije.

## Poljaki in vlada.

Med Poljaki in med ministrskim predsednikom Körberjem ni vladalo nikdar posebno prijateljstvo in če so Poljaki hodili z vlado in stregli dr. Körberju, je bila to največ zasluga viteza Jaworskega, predsednika poljskega kluba. Zadnji čas pa se je začelo med poljskimi poslanci neko gibanje, ki meri na to, da bi se Poljaki združili s Čehi proti vladi in prešli v opozicijo proti Körberju. Mišlenje tega dela poljskega kluba se zrcali v resolucijah, ki so bile sprejetne na tarnopolskem shodu poslanca Garapicha. Taka premembra taktike zahteva seveda tudi prememo v vodstvu poljskega kluba in res se je začelo delati na to, da bi odstopil vitez Jaworski. Ministrski predsednik Körber se je tega tako ustrašil, da je začel Poljakom groziti. Veleoficijozna »Extraposte« je šla za vlado v boj in zahteva, da mora Jaworski ostati načelnik poljskega kluba in da mora klub ostati nekakva telesna straža ministrskega predsednika, sicer bi klub in gališka dežela občutila vladno nemilost. V Gališki so te grožnje obudile veliko nevoljo in celo »Slowo Polskie«, glistilo Länderbanke, pobija vlado in pravi, da ni mogel nihče Jaworskemu tako škodovati, kakor je to storil članek v »Extraposte«.

## Politične vesti.

Pri dopolnilni volitvi v deželnem zboru v okraju Češki Brod Kosteč nad Černými Lesy je izvoljen češki agrarec Novak s 1095 glasovi proti socialcu Klofaču, ki je dobil 461 glasov. Mladočehi pri tej volitvi sploh niso postavili kandidata.

Novo gibanje v pri-  
enaki in direktni volilni  
pravici. Vodstvo socialno-demokratične stranke, kakor tudi zveza socialno-demokratičnih poslancev zo-  
pet kliceta v nekem oklicu na avstrijsko prebivalstvo v boj za enako in direktno volilno pravico. V ta namen se bo vršil v nedeljo 26. t. m. velik shod v praterskem dirkališču. Dnevni red tega shoda, na katerem se bo govorilo hrkrati kar s treh odrov, se glasi: »Proč s privilegijskim parlamentom! Na dan z enako volilno pravico!«

Nov časopis. V soboto je izšla prva številka »Naroda«, katerega ureduje znani srbski državnik Ivan Gjaja, bivši srbski zastopnik v

Nekoliko dni pred izletom je prišel neki češki založnik k meni in mi je rekel, naj mu napišem takega vodnika po Slovenskem, — mi je pripovedoval. — Obljubil sem in takoj sem sel k delu. Celo noč sem pisal, zakaj drugi dan v jutro je moral iti del rokopisa že v tiskarno.

Vzel je drobno, lično knjižico in mi je čital nekaj mest iz nje. V lepih besedah opisuje našo domovino, ki jo je tako dobro poznal in vsaka od teh besed je polna ljubezni do naše zemlje, do naših krasnih gora, penečih rek, do skalovitega Krasa in onih udobnih, zelenih dolin sredin našega srca, okrog bele Ljubljane. Ljud bil je te kraje in ljubi jih še zdaj, zakaj glas starca je drhtel, ko mi je čital te svoje opise in solza mu je zdrknila v belo brado.

Pokazal mi je stare časopise, žolte in preperele, vse one mnoge diplome mi je pokazal, ljubezni pisma starih njegovih znancev doli na jugu; dobre besede mi je povedal, katere so mu kdaj doli pri nas dejali.

Vidite, Vaš Gabršček mi je dejal, da sem mu bil čestokrat njegov očetovski svetovalec v mnogih rečeh in ljubljanski župan, vidite, običe me vselej, kadarkoli pride v Prago. Veseli me to. Ne bi bil rad pozabljen!

Sredcu. Ta radikalni list bo deloval v prid sporazumljenu med zmer-nimi in neodvisnimi radikalci. Gjaja je že prej mnogo deloval za sporazumljene med obema strankama in je nedvomno, da se mu bo sedaj kot uredniku novega časopisa posrečilo to doseči.

60 pušč (karabinerjev) je odnesel neki makendonski četovodja v sporazumljenu s puškarjem 2. pionirskega bataljona v Sredcu. Tatvino je opazil zvečer neki častnik. Takoj se je napravilo več konjenikov na pot, da ujamejo Ma-cedonca in ubeglega puškarja.

Postajo brez ičnega brzoja v postavljajo Rusi v bližini Port Arthurja, katera jim bo omogočil direktno zvezo z ruskimi bojnimi ladijami, ki se nahajajo v pečilskem zalivu. — V Askabatu se bo ustanovil četrti železniški bataljon za transamursko železnicu.

## Katoliški uzori.

(Dalej.)

Francoska revolucija je storila velaslužno delo, ko je naredila konec vsem sinekuram v cerkvi, tistim cerkevnim službam, ki so veliko nesle, a imetljem niso prozvočale nikacih skrbiv. Odslj je bilo na Francoskem toliko škofov, kolikor je bilo političnih okrajev (83). Škofje so bili podrejeni desetim nadškofom. Za vsach 6000 prebivalcev je bil določen en župnik. Škofe so volili okraji, župnike pa fare, volilno pravico pa je imel vsak, kdo je hodil k maši. Plače so dobivali škofje od 12'000 do 50.000 frankov, župniki od 1200 do 6000 frankov, kapelani najmanj 700 frankov.

Poprej je imel papež pravico do kanoničnega vmešanja cerkevnih do-stojanstvenikov in pravico, dovoljevati dispenze. Revolucija je to popolnoma odpravila, a se dogmatičnih naukov cerkve ni dotaknila.

Nadalje je revolucija določila, da mora vsak, kdo je izvoljen za kako duhovniško službo, napraviti skušnjo iz verskih naukov katoliške cerkve, moral je biti neomadeževan, in se moral ne gledati na versko edinstvo v vidu poglavarjem katoliške cerkve odpovedati avtoriteti vsakega škofa.

Duhovščina se je branila pristeči na to, z narodnega in državnega stališča popolnoma utemeljeno ustavo. To na-sprotnovanje duhovščine, ta upor proti volji naroda, proti resničnim narodnim in državnim potrebam ustrezajoči ustavi je bil vzrok grozemu klanju duhovnikov l. 1793—1794. Duhovniki so hoteli biti neodvisni od naroda in od države, hoteli so stati nad narodom in nad državo. Tega ne more noben zaveden narod dopustiti in zato je ljudski srd nad omenjenim puntom tako strašno vzkipel, zato je narod ta punt tako neusmiljeno maščeval. V svoji jezi je narod celo odpravil vse bogocastje in »odstavil« Boga — a to je le kratka epizoda, ki je trajala le kaki dve leti. Od l. 1795, ko je bila zopet dovoljena privatna služba božja, je prenehala odpor proti veri in ko se je l. 1799. vrnil Napoleon iz Egipta in postal prvi konzul, je zopet upeljal rimsko-katoliško vero. Tega pa ni Napoleon storil iz prepričanja, iz verske vneme, mar-

Star je že.

V septembetu, — 14. septembra, — bo slavil svojo sedemdesetletnico. Rojen je leta 1833. v Lhotč na Češkem.

Poštenjak je, mož dobrega srca, odkritosrčne duše.

Danes napredujemo, mladi smo sto novih idej nas vznemirja, sto novih ciljev vidimo, pred seboj, za katero se trudimo, za katerimi hrepe-nimo. Ne gorimo izključno le za eno stvar, ker danes ni več tako važna, ker so drugi delali pot, po kateri danes hitimo dalje v pred. Ali kadar se zastavimo, kadar se ogledamo po poti, po uglašeni cesti nazaj, takrat nas obide mehko čustvo hvaležnega spomina onim, ki so nam to pot pripravljali in gladili. Ne trebamo se sramovati te tople, odkritosrčne hva-ležnosti, tega mehkega spominjevanja, zakaj tudi mi obstojimo enkrat ob cesti in drugi pohitijo po poti mimo nas naprej, po ti poti, po kateri mi zdaj hodimo in jo pripravljamo dru-gim.

Zato so bile napisane te vrste Janu Legu, ki je zaslužil lepših, ali, ki ga prosim, da jih sprejme tako, kakor so bile napisane, s toplim, odkritosrčnim srcem.

Z. K.

več iz političnih nagibov. Za svojo osebo je bil Napoleon I. brez vere, dasi je rekel da »njegovi živci z eksistenco Boga simpatizirajo.« V Egiptu je Napoleon koketiral z mohamedansko vero, ko je pa postal gospodar Francije in delal svoje načrte, kako si pri-dobi cesarsko krono, tedaj je vzel v poštev tudi katoliško vero kot sredstvo za vladanje ljudi. Kot reprezentanta katoliške vere je smatral Napoleon samo papeža in zato je tudi Cracantu, ki se je v njegovem imenu pogajal s papežem, naročil, naj govoril s papežem, kakor da komandira 200.000 vojakov. Ko so Francozi l. 1799. zavzeli papeževi državo, je postal papež Pij VI. njihov jetnik. Pij VI. je umrl in vseje kazalo, da bo sedaj sploh konec pa-pešta. Toda konklave se je vendar vršil in sicer v Benetkah pod zaščito Avstrije in izvoljen je bil za papeža škof Chiaromonti iz Imole, ki se je imenoval Pij VII. in si je izbral za državnega tajnikom Consalvijem, je bil konkordat z dne 15. julija 1801. Prav za prav je Pij VII. s tem konkordatom potrdil vse, česar njegov prednik Pij VI. na noben način ni hotel potrditi: ustavo francoske duhovščine in francosko državno cerkev. Zato je bila rimsко-katoliška vera proglašena kot »vera večine francoskega naroda«, papež pa pripoznal kot poslovodja te vere.

Papež sam je prevzel nalogo pri-dobiti dotlej nastavljene francoske škofe, da se odpovedo svojim mestom. Konkordat določa, da imenuje vlada vse škofe, župnike pa imenuje škof, ki pa mora za vsacega župnika izposlo-vati privoljenje vlade. Kanonično vmešenje škofov se je prepustilo papežu. Vsi duhovniki morajo republike priseči zvestobo in dobe svojo plačo od države, papež pa pripoznava, da so pri-vilegiji bivše francoske krone prešli na republiko in na njene poglavarje.

Takoimenovani »viganični členi«, s katerimi je Napoleona vladala ta konkordat uveljavila, so rimske kurije silno razdražili. S temi členi se je nameč obnovilo cerkveno pravo stare galikanske cerkve. Papeževe naredbe so bile veljavne le, če jih je vlada odo-brila, isto tako vsi sinodalni sklepi. Dijecezanske sinode so se imeli vrstiti samo, če je to dovolila vlada. Vsak vernik je imel pravico proti cerkevnim odredbam apelirati na državni svet, vsi učitelji na teologičnih semeniščih so morali podpirati izjavo francoske duhovščine iz l. 1682., takozvane »galikanske člene.« Država je pripoznala civilni zakon in prepovedala prirejati ob nedeljah cerkvene slovesnosti, katerih ni vlada posebej dovolila. Zunaj cerkve sploh ni bilo dovoljeno, izvrševati katerakoli cerkvena opravila.

Ko je Napoleon tudi za italijansko republiko sklenil enak konkordat s papežem, se je dal voliti francoskim ce-sarjem in se dal po papežu samem kronati in maziliti. S tem je hotel utri-diti svojo avtoriteto, pokazati francosku narodu in celi Evropi, da je tudi od cerkve in od njenega poglavarja pripoznan kot naslednik Karola Velikega, ki pot pravi rimski cesar. Na to je računal že tedaj, ko je sklenil konkordat, in računal se je obnesel.

Napoleon je sicer papežu izkazoval največje časti ali v resnicni ni bil papež nič druga, kakor prvi dvorni kapelan francoskega cesarja in vrhovnega vla-darja skoro vse Evrope. Napoleon se potem, ko je bil kronan, tudi ni več dosti zmenil za določbe konkordata. To kršenje konkordata in pa papežev odpor proti Napoleoni zahtevi, naj papež kot vladar Rima opusti neutralnost, — to je prouzročilo razpor med papežem in Napoleonom. Slednji je kakor vedno postopal kar sumarično: vzel je papežu rimsko državo in jo združil s Francijo. Papežu je pustil samo dostojanstvo njegova in dva milijona letnih dohodkov, sicer pa je papež postal cesarjev podanik. Ko je papež proglašil Napoleona za razbojnika in ga preklen, je Napoleon zopet napravil kar kratek proces in je papež zaprl. Papež se je sicer dolgo upiral odgovodati se svoji posvetni državi, ali končno se je l. 1813. le udal. Čim pa je začela Napoleona zapuščati sreča, je papež izsiljeno izjavo, ki preklical in ni hotel privoliti v nobeno koncesijo. Šele ko je bila že polovica Francije in Italije za Napoleona izgubljena, je bil papež puščen na svobodo. Mesec pozneje se je Napoleon odpovedal cesarski kroni. Dunajski kongres je obnovil papeževu državo, jezuitski red se je z vsemi njegovimi pravicami in privilegiji obnovil, papeštvu je na staroperacijski podlagi začelo svoje delo s ponovljenimi močmi.

## Skupščina »Zvezne slovenskih društev«.

Včeraj dopoludne in popoludne se je v pevski dvorani »Glasbeno Matice« vršila šest ur trajajoča prva skupščina »Zvezne slovenskih pevskih društev« ob veliki udeležbi in zelo živahnih, a veskoči stvarnih in globoko resnih debati. Izmed 17 slovenskih pevskih društev, ki so do sedaj pristopila k »Zvezzi«, jih je trinajst v smislu pravil odpalo svoje za-stopnike v skupščino zveznih odpo-slancev. Zastopali so:

1. Pevsko društvo »Kolo« v Trstu g. Fran Kravos.

2. Slovensko pevsko društvo v Trstu g. Drag. Podrekar.

3. Pevsko in glasbeno društvo v Gorici g. dr. H. Tuma.

4. Pevski zbor »Narodne čitalnice« v Gorici g. prof. Ivan Mercina.

5. Bralno in pevsko društvo »Maribor« v Mariboru g. Anton Rebol.

6. Slovensko pevsko društvo »Edinost« v Lalcu na Štajerskem g. Košar.

7. Pevski zbor »Narodne čitalnice« v Kranju g. Vilko Rus.

8. Prvo slovensko pevsko društvo »Lira« v Kamniku g. Rudolf Binter.

9. Pevsko društvo »Zvon« v Šmartnem pri Litiji g. Rud. Pleskovič.

10. Čitalnico v Šiški g. Fr. Drenik.

11. Pevsko društvo »Ljubljana« v Ljubljani g. Ivan Gott-hard.

12. Slovensko delavske pevsko društvo »Slavec« v Ljubljani g. Ivan Dražil.

13. Pevski zbor »Glasbene Matice« v Ljubljani g. prof. Anton Stritof.

Svojih odpolancev niso odpolala ali pa se niso dala v smislu pravil po lastnih odpolancih zastopati štiri društva: Pevski zbor bratovščine sv. Cirila in Metoda pri Š. Jakobu v Trstu, Dolenjsko pevskodruštvo v Rudolfovem, Pevski zbor bralnega društva na Bledu in Celjsko pevsko društvo. — Med poslušalci je bilo mnogo pevcev »Glasbene Matice« v Ljubljani in »Slaveca«.

Zborovanje skupščine je ob poludetih dopoludne otvoril profesor A. Stritof, načelnik pevskega zborna »Glasbene Matice«, povdaranje pomen in smotra »Zvezze ter imenu osnovnega odbora, v katerem so bili poleg njega še gg. prof. Matej Hubad, koncertni vodja »Glasbene Matice«, Ivan Dražil, t. č. predsednik »Slaveca« in K. Gutnik, bivši predsednik »Ljubljane«, iskreno pozdravljaje zborovalec s pristojevem slovenskim, od srca idočim bratsko-pevskim pozdravom. Ko je še g. računski nadštevnik Anton Svetek kot predsednik »Glasbene Matice« v lastni hiši pozdravil zborovalec, bil je predsednik zborovanja izvoljen prof. A. Stritof. Posel zapisnikarja je preuzevl g. Dragotin Šebenik.

K prvi točki dnevnega reda »Poročilo o osnovnem odboru«, je govoril g. prof. M. Hubad, razvil v daljšem govoru zgodovino postanka »Zvezze« ter orisal v velikih potezah njenovo važnost, kar se je z navdušenjem vzel na znanje. — Največ časa je upotrebovala druga točka dnevnega reda: Posvetovanje o delovanju »Zvezze«. Pravila »Zvezze«, katerih ministarsko potrditev je naznanih c. kr. deželno predsedstvo kranjsko z odlokom z dne 17. marca 1898. leta, št. 1240 pr., so se paragraf za paragrafom vsestransko pretresla in de-bate so se zelo marljivo udeleževali vsi skupščinarji in tudi nekateri drugi člani. Videlo se je na prvi mah, da s skupščinarji dobro preščudili pravila, kajti njih nasveti so bili veskoči tako stvari, trezni in premišljeni, da so globok vtič napravili na vse »pevski parlamente«. Osobito so se odlikovali v debati gospodje dr. Tuma in prof. Mercina iz Gorice, Kravos in Podrekar iz Trsta, prof. Hubad in Dražil iz Ljubljane. O marsikaterih točkah, ki so občnega zanimanja, utegnemo o priliki še govoriti. — V smislu § 12. in 35. a) pravil se je dočila sveta, katero plačujejo društva »Zvezze« za vsakega svojega petje izvršujočega člana, na 40 vin.

Ker je bilo med tem poludne že prešlo, se je prekinilo nadaljno po-svetovanje o delovanju »Zvezze« in preložilo na popoludne, in skupščina je prestopila k tretji točki dnevnega reda, k volitvi upravnega odbora. Na predlog g. dr. Tuma sta bila med živahnim in dolgotrajnim odobravanjem za dobo enega leta izvoljena: predsednikom »Zvezne slovenskih pevskih društev« prof. Anton Stritof, »Zveznim« pevovodjem prof.

**— Senškar obsojen — končec vitanjske katoliške trdikomodije.** Dne 14. t. m. se je vrisila pri okrožnem sodišču v Celju pod predsedstvom deželnosodnega svetovalca Gregorina končna kazenska razprava proti revizorju prosluge »Gospodarske zvezce«, Dragotinu Seliškarju, zaradi deliktov, katere je imel na vesti glede propaga konzuma v Vitanju. Ta Seliškar ima namreč pri »Gospodarski zvezzi«, subvencionirani od poljedelskega ministra častnega nalogu, da falzifičira za razne kaplanske konzume in »zadrege« letne račune in bilance ter da spravlja s tem našega dobrega, ali preveč zaslepljenega kmetja v skodo in zapore. Zadeva vitanjskega konzuma, katerega je natvezil tamojšnjim nezavednim Pohorcem bivši vitanjski župnik, poslanec in dekan Žičkar, s pomočjo od štajerskih klerikalcev za hip ujetega žalskega Kača, je itak znana iz prve obravnave, pri kateri so bili obsojeni na več dni in tednov zapora vsi udje načelništva in nadzorstva, sami pošteni, pa nezavedni in brezvestno zapečljani kmetje. Ko pa je začel konzum, kakor povsod drugod, potek na vseh koncih in kraji, pobral je njegov duševni oče, poslanec Žičkar, svoja šila in kopita ter jo odkuril urnih krač tja doli v Videm, ne zmeneč se več za uboge zapečljane žrte, katerim poleg tega, da bodo namesto pravih krvcev po nedolžnem ričet jedle, preti še druga nevarnost, da jim bodo prodane domačije ter da utegnejo biti primorani z ženami in otroci po svetu beračiti. Skupna izguba znaša nad 20.000 kron, katero bodo morali šteti udje načelništva upnikom. Tak je bil torej tisti božji blagoslov, katerega so oblubljali različni katoliški osrečevalatelji konzumariji ubogim kmetom. Sreča je pri vsem še to, da je ljudsvo vendor vsaj že nekoliko spregledalo ter se vsaj sedaj ne da več tako slepo votiti od vsakega mlečnzboga kaplana. Pri tej obravnavi proti Seliškarju je zagovarjal istega zopet dr. Schweitzer. Iz razprave se je razvidelo, da je bil napravil Seliškar, katerega je poslala v Vitanje »Gospodarska zvezka«, za tamošnji neščni konzum dve bilanci; prvo površno, ki pa je vzlje površnosti, to se pravi, akoravno se je prišlo med aktiva najraznovrstnejše dubiozne postavke, izpadla za konzum ali kmetijsko zadružno, kakoršen oficijelni naslov je isti imel, precej ugodno s par tisočaki izgube, zaradi tega je napravil Seliškar še drugo bilanco, po polnomu po metodi »Gospodarske zvezce«, katera je izkazovala na videz nekaj dobička. Seveda trdita Seliškar in njegov zagovornik dr. Schweitzer, da pri tem prvi ni imel nobenega slabega namena. Klerikalci sploh nimajo nikdar slabega namena, le nam drugim, ki nismo prosvetljeni od sv. Duha, se zde njih nameni nekam čudni in so v protislovju s paragrafi kazenskega zakona. Dr. Schweitzer se je trudil in si na vse kriplje pričadeval prepričati sodni dvor, da ni imel Seliškar pri falzificiranju bilance kake slabe, dolozne misli. Nadalje je ugovarjal Schweitzer z zastarelostjo zadeve, češ, Seliškar je napravil krivo bilanco meseca aprila, dotični pregrešek zastara v treh mesecih, sodnija je pa izvedela o tem nedoložnem ravnanju še meseca novembra. Po dr. Schweitzerjevem mnenju — in to mora biti vendor pravo, saj je pristen klerikalcem od temena do peta — je delikt dovršen z napravo krive bilance, ne pa z njenou porabo. Toda čudno! Klerikalci obrača in falzificira, sodni dvor pa obrne in diktira kazenski zakon. Dr. Schweitzerjeva čudna izvajanja glede delikta, ki se zakriva s falzificiranjem bilance, nikakor niso imponirala in ne ugajala, ampak je razsodil, da je bil delikt dovršen šele v trenotku, ko se je hotelo zmotiti c. kr. oblasti s falzificirano bilanco. Zaradi tega je bil revizor »Gospodarske zvezce«, Dragotin Seliškar, obsojen v smislu § 5. k. z. po § 89. postave od

9. aprila 1873, drž. zak. št. 70, na globo 100 krov, oziroma deset dni zapora. Kakor so bili po našem mnenju po nedolžnem obsojeni pri prvi obravnavi zapečljani kmetje, ki so bili brez volje in vedenosti slučajno udje načelstva in nadzorstva pri vitanjskem konzumu, ravno tako po nedolžnem bode moralni pričrni ričet ali šteti krone ubogi Ščekar. Ščekar je namreč, da roka pravice ne more doseči pravih krvcev in iste zasluženo kaznovati. Pravilno in pravično bi bilo, da se kaznujejo pokrovitelji in ustavnitelji konzuma, ki pa so jo odkurili, čim se je začela ladja potapljati in je Ščekar skrit še za poslansko imuniteto in ravno tako pravilno bi bilo, da se namestu Seliškarja, ki je le reven služabnik in mora storiti to, kar mu vlevajo komandanje pri »Gospodarski zvezki«, če hoče sebe in svojo rodbino preživeti, kaznuje one komandante, ki so ga poslali v Vitanje in mu dali naročil, kako se bilance najbolje falzificirajo. Dr. Schweitzer je prijavil, kakor smo zvedeli, ničnosten pritožbo, pravijo pa, da le radi ekspenzarja.

**Pozdrav ruskih izletnikov.** Gosp. dr. Ludovik Jenko je prejel naslednji telegram: Krakov, 19. julija. Uježzaja sevodenja v Rossiju, šljem milym slovenkam i slovencam serdečne privete. Direktor Peter.

**Križa v Trstu.** Tudi Trst ima svojo križo. Različni dunajski listi poročajo, da bo tržaški namestnik grof Goess še kaki dve leti v državni službi, potem pa pojde v pokoj. Sililo se ga ne bo, da se odpove kot tržaški namestnik, a če se odpove, dobi kako višjo službo pri upravnem sodišču. A tudi če ostane grof Goess namestnik v Trstu, se razveljavijo na jesen zadnje mestne oziroma deželnozborske volitve v Trstu. Tako poročajo razni dunajski listi, katerim moramo se veda prepustiti odgovornost za to vest. Kar se tiči tržaških volitev, ki so se letos vrstile, pa čujemo od zanesljive strani, da utegnemo mesece septembra ali oktobra doživeti v eleziumi v volilni proces. Kakor znano, je pri teh volitvah zmagala na tržaškem magistrata vladajoča stranka v vseh štirih razredih. V III. razredu je dosegla zmago, ker je vprizorila velikanosko sleparijo. Glavni pomočnik pri ti slepariji je bil neki Cossani, ki je sedaj v Trstu zaprt in proti kateremu teče sodna preiskava. Zaslišanih je bilo že kakih 300 prič, toženj so pa radite sleparije tudi trije laški mestni svetniki namreč Benussi, Liebman in Cumér. To je vzrok, da cesar tržaškega župana še ni potrdil. Župan je hotel že odstopiti, a dr. Venezian ga je pregovoril, da je ostal. Vodja nasprotno italijanske stranke dr. Dompieri je proti volitvi v III. razredu vložil več pritožb na upravno sodišče in na državno sodišče. Upravno sodišče se je že izreklo, da se vrši o eniteh pritožb ob obravnavi in bo ta obravnavna mesece septembra ali oktobra. Ako se razveljavijo te volitve, bo s tem namestniški svetnik Jettmar tako kompromitiran, da bo moral iti v pokoj. Jettmar je bil doslej vladni zastopnik v tržaškem mestnem svetu, a namestnik ga je že odstavil in je to zastopstvo izročil namestniškemu svetniku Fabiani.

**Fran Folnegović †.** V starosti 56 let umrl je v Zagrebu znani hrvatski politik in publicist Fran Folnegović. Svoj čas je igral v stranki prava veliko ulogo. Bil je izborni govornik in tako izveden v vseh političnih zadevah. Dokler je živel dr. Ante Starčević, veljal je Folnegović za prestolonaslednika v stranki prava. Pozneje je Folnegović izgubil vpliv in veljavno ni mogel več priti na površje.

**Vinska poskušnja v tukajšnji deželni vinski kleti.** Kakor prejšnji se je udeležilo tudi sobotne vinske poskušnje prav veliko odličnega občinstva, med katerimi smo opazili tudi nekaj tujih vinskih tvgovcev. V prijaznem,

blagdanem, sedaj lično preurejenem hramu, so udeleženci zopet prebili nekaj veselih ur pri arkanju izborne kranjske vinske kapljice. Zanimiva je tudi sedanja praktična uporaba takozvanih sterilizatorjev, ki trdno pritrjeni v pilko, omogočujejo lahko točenje, zabranjujejo pa vsak pristop vinu škodljivih gliv, kakor na pr. kana, ocetnih gliv itd., ker zrak mora dohajati skozi v sterilizatorjih nahajajoči se 95% alkohol, ki vse glive pomori.

**Poštne vesti.** Pri pošttem in brzojavnem uradu v Krškem bode od 20. t. m. do 20. avgusta popolna podnevna brzojavna služba. Razpisano je mesto poštnega odpravnika pri novoustanovljenem pošttem uradu v Ščekarjih v kočevskem političnem okraju.

**Poneverjenje pri okrajnem zastopu celjskem.** Aretovan tajnik okr. zastopa Kosem je poneveril karob 19 000 K. Steparil je že od 1. 1898 na jako premeten način, toda načelstvo mu je prišlo vendar na sled. Ko je Kosem to zapazil, je pobegnil v Ljubljano, a se zopet vrnil, na kar je bil veden ovadbe načelstva okr. zastopa areovan. Nemci bi radi iz tega slučaja kovali politični kapital za svojo stranko, zato razširjajo po svojem časopisu najneverjetnejše laži o tej stvari. No, koristilo jim tudi to ne bo.

**Utopljenici.** Iz Ptuja se poroča, da so imeli tam tri dni zapore nesrečne pri kopanju. V četrtek je v Dravi utonil mizar Vojska, v petek šolar Mušter. V soboto pa geometer Mihelič. Ko je slednji skočil v vodo se je takoj pogrenil, najbrž ga je zadeba srčna kap.

**Nova metla...** Iz Zagreba se nam piše: Snetju madjarskega napisa s poslopnja železniškega obratnega ravnateljstva je na banovo odredbo sledil koj drugi korak. Začeli so izpuščati iz zaporov razne sumljive ljivec ljudi. V Požegi so izpustili 24 obdolžencev, v Zagrebu so po več mesečni preiskavi izpustili glavnega urednika »Obzora« prof. Pasarića, v Oseku pa urednika Lorkovića in Wilderja. Izpuščenih je bilo 50 ljudi, seveda tach, ki so bili popolnoma nedolžni.

**Originalne inserate** pričela je tvrdka Žnidaršič & Valenčič zopet uvraščati v naš list, a nekaj posebnega niso le njeni inserati, temveč tudi njeni izdelki »Ilirske testenine«, o katerih ji dohajajo vedno laskava priznanja.

**Pred deželno bolnico** je vsak večer zlasti pa ob nedeljah med 9. in 11. uro tako nemir, da bolnikom ni mogoče spati in se vsi zaradi tega pritožujejo. Želeli bi bilo, da bi včasih kak redar prisel tja, ker prijaznjem prošnjem razgrajati itak niso pristopni.

**Z nožem ranjen.** V Spodnji Ščeki je bil včeraj zvečer pretepen in je bil v pretepu hlapao Franc Je lovčan z nožem sunjen v levo stran prsi pod srcem in nevarno ranjen. Pripeljali so ga v bolničko.

**Tatvina.** Služkinji Neži Omanovi, stanjujoči na Valvazorjevem trgu št. 3, je bila v soboto dopoludne v kuhinji ukradena denarnica, v kateri je imela 40 K. Tatvine sumljiv je neki zidar, ki je v hiši delal.

**Pod kanonom.** Danes zjutraj se je pri vajah topničarskega polka v bližini Dobrove prevrnil kanon na dva vojaka, ki sta bila oba dva na glavah poškodovana. Prepeljali so ju v vojaško bolničko.

**Orožniki prijeli** so pri Škofji Loki tata F. Repa, ki je bil 20. junija t. l. ušel iz kaznilnice v Mariboru.

**Dva vola povožil** je danes zjutraj dolenski viak pri postaji Žalna.

**V Ameriko** se je odpeljalo 18. t. m. ponoči z južnega kolodvora 140 oseb s Hrvatskega in 21 s Kranjskega. Dne 19. t. m. ponoči pa 16 s Hrvatskega in 10 s Kranjskega.

**Iz Amerike** pripevalo se je danes zjutraj 50 Slovencev in 50 Hrvatov.

**Izgubljene in najdene reči.** Delavka v tobačni tovarni Te rezija Aličeva, stanjujoča v Komenskega ulicah št. 10, je izgubila včeraj na poti od Gradišča po Igrških ulicah in po Rimske cesti do Bleiweisove ceste zlato žensko uro in zlato verižico. Na krovu ure sta bili vdelani črki A. T. Uro in verižico je našel Matija Dečman, delavec v tobačni tovarni, stanjujoč na Glinčah in jo oddal na policiji.

**V restavraciji Fantini** bo danes in jutri zvečer koncert.

**Najnovejše novice.** — Živahnna volitev župana je bila v občini Salki na Ogrskem. Orožniki so ustrelili tri volitice, volitice pa so tri orožnike nevarno ranili. Črngorska princezinja Ksenija, ki je porjena l. 1882, se menda porodi z velikim vojvodo hensenskim, Ernestom Ludovi-

kom. Vsa knežja rodbina črnogorska se mudi sedaj v Heidélbergu. Tatvine v svetovačavski posojilnici v Pragi pridejo, kakor se kaže, kmalu pred sodnijo. Proti nekaterim udeleženim osebam je preiskava že končana, tako proti go spodini in ljubimki prelata Drodza, ki je bila v soboto izpuščena iz preiskovalnega zapora, v katerem je sedela od 1. oktobra. — Prizanesljiva žena. Od svojega moža ločena grofica Russell se je meseča de cembra poročila s svojim kočijažem Brownom. Odkar se je Brown iz hleva preselil v grofovsko spalnico svoje žene, je začel uganjati vsakovrstne lumparije. Nastopal je kot vojvoda Modena in napravil mnogo dolgov. Zaradi tega ga je žena pred nekaj tedni spodila. Sedaj je pa pri javila v londonskih listih naznanila, da je Brown odustopal in da zopet ženim živi ... — Rop. V Draždanh sta dva roparja pri belem dnevu prišla v prodajalno zlatarja Molla. Napadla sta zlatarja, ga težko poškodovala, pobrala vse kar je bilo v prodajalni — celo premoženje — in pobegnila. Policija nima nobenega sleda, kdo da sta in kam sta šla. — Grozna nesreča se je primenila blizu Nižnjega Novgoroda na Volgi. Parnik »Peter I.«, ki je bil otvorjen z volenimi izdelki, se je užgal. Ladja je bila kar hipoma v plamenu. Potniki so strahoma poskakali v Volgo in je šestdeset oseb utonilo.

**Redovniki kot papeži.** V dolgi vrsti papežev najdemo mnogo viših menihov. Zadnji papež menih je bil Gregor XVI. Ta niti škof ni bil, ko so ga izvolili papežem in je prejel posvečenje šele po izvolitvi. 27 papežev je bilo iz redu avguščev, 27 benediktinov, 5 frančikanov, 4 dominikanci, 4 cistercijci in kar tužjanec in 1 karmelitar. Iz jezuitkega redu ni bil izvoljen noben papež. Ko so nekega jezuitkega kardinala vprašali, kaj je temu vzrok, odgovoril je prav resno: »Vi se motite. Tudi jezuitki red se ponaša z enim papežem iz svoje srede. Ne veste li, da je bil prvi papež sv. Peter iz Jezusove družbe?«

**Bitka s ciganskimi ropanji.** Minoli četrtek je prišla v neko vas blizu Arada večja tolpa ciganov in se tam utaborila. Ponoči so cigani ulomili v hiši najbogatejših kmetov. S sekiram so pobili oba gospodarja in njiju družni, posle pa obesili. Kočjažu, ki se je branil, so prebili glavo in potem mrlja obesili. Izpraznili so obe hiši, pobrali celo pohištvo in odšli. Naslednje jutro, ko se je izvedelo, kaj se je zgodilo, so orožniki pohiteli za cigani in jih res došli. Cigani so orožnike sprejeli v revolver. Unela se je prava bitka. Orožniki so ustrelili pet ciganov, pet najst pa jih ranili. Šele potem so tolpo onemagali in razbojniško družak uklenili.

## Književnost.

**Novi akordi.** Ravnotkar se je začel novi in sicer tretji letnik tega skrbno urejevanega in lično tiskanega zbornika, čigar veliki pomem za slovensko glaso je vsakomur znan. Novi zvezek je okrajen s sliko našega izbornega skladatelja V. Parme ter obsega sedem skladov in sicer: V. Parma: »Koračnica« iz operete »Amazonke« za klavir; V. Novak: »Bi mirna noč« za moški zbor z bariton solom; J. Procházka: »Tak si lepa ... za en glas in klavir; Srečko Albin: »Arlekinade« 1. serenata za klavir; Karol Hoffmeister: »Nocturno«, dospvec s klavirjem; dr. Gustav Ipavec: »Kukavica«, za mešan zbor; Emil Adamič: »Zimska kmetska pesem« za en glas in klavir. Med skladatelji, ki so zastopani v tem sešitku so trije Slovenci, dva Čeba in dva Hrvata. — Priporočamo »Nove akorde« vsem, ki ljubijo slovensko glaso in slovensko pesem. Čas bi že bil, da iz ginejo iz naših hiš tuji proizvodi. Vabilu na naročbo »Nov. akordov« je rečeno: Naš smoter ostane istikakor do seda. Mi hočemo dati skladateljem prilipo, da objavljajo svoje kompozicije, in s tem vzdigniti muzikalno plodovitost naših glasbenikov; mi hočemo pri občinstvu vzbudit veselje do domače, do slovenske umetnosti, ki je sedaj niti merodajna društva ne gojijo. Zastonj nam je vse stremljenje po najvišji umetniški ciljih, ako naša muzika bodisi izvršujejo na stoju na narodno-slovenski podlagi. Izvršujejoči umetnik umre in žnjim tudi njegova umetnost. Če Slovenci prednašamo tuja dela, s tem naša umetnost niti namenje napreduje. Duh mora biti naš, in ta duh veje jedinole iz del do mačih umetnikov, ki so ravno zbrani pod praporjem »Novih akordov«. Samo če gojimo ustvarjajočo slovensko glaso, se približamo kulturnim ciljem narodne umetnosti. To niso prazne besede. Naj o njih oni pre-

mišljajo, ki so poklicani, z vodilno vlogo v našem muzikalnem življenju. »Novi akordi« so tekom II. letnika prinesli 4 umetniške priklope (krasne podobe štirih domačih skladateljev), 14 skladov za klavir dvoročno, 11 pesmi za en glas in klavir, 6 za mešan zbor, 4 za moški zbor, 1 za 3 ženske glasove in klavir, 2 za četverospesv; razun tega so se objavile 3 skladbe za orgle oziroma harmonij, 1 mešan zbor z orglami, 1 kompozicija za glosi in klavir. Sodelovalo pa je pri zborniku 18 skladateljev različnih umetniških struj. 44 skladov na 100 strani v krasni zunanjih oblikah in 4 fino izdelane slike so se ponudile naročnikom za bagatelo 8 K.

## Razmerena Hrvatskem.

Izgredi v Zagorju se še vedno ponavljajo in sicer v zadnjem času proti židom, ki so vedno glasovali za vladnega kandidata. Posestnik Rauerju so s požigom zagrozili, če ne bo imel vedno razborenje hrvatske zastave. Rauer je ugodil zahtevi kmetov. — V soboto je napadla četa brojča 16 mož s počnjenimi obrazi sodnega pristava Cara in ga hudo pretepla. Potem so pa kmetje izjavili, da so se zmotili in da ni bil Car oni, katerega so pričakovali.

## Telefonska in brzojavna poročila.

### Papež na smrtni postelji.

Rim 20. julija. Včeraj zvečer je bilo razglašeno, da se je papežev stanje nenadoma silno poslabšalo in da mora vsak čas umreti. »Tribuna« je naznanila, da je kardinal Vanutelli ob 9. uri zvečer vstopil v papeževu sobo, kar bi pomenilo, da je papež že mrtev. Kardinal Vanutelli ima namreč nalogo, dati papežu odvezo in articulo mortis. Iz vatikanskih krogov se poroča, da Vanutelli še ni bil poklican, da izvrši to svojo nalogo. Danes zjutraj je bil prof. Mazzoni pri papežu in je konstatiral hitro propadanje moči. Uradno razglasilo prav, da je papež ponoči prav slab in prav malo spal in da je nevarnost ravno tolika, kakor sinoči.

Rim 20. julija. V Petrovi cerkvi je bilo danes dopoldne ob 1/2. 11. uri izpostavljeno Najsvetejše. To je dokaz, da se bliža smrtna ura.

## Borzna poročila.

Ljubljanska

„Kreditna banka“ v Ljubljani.

Uradni kurzi dunaj. borzo 20. julija 1903.

Naložbeni papirji. Denar Biago

42% majeva renta . . . . . 100.45 100.65

42% srebrna renta . . . . . 100.35 100.55

4% avstr. kronska renta . . . . . 100.70 100.90

4% zlata . . . . . 121.15 121.35

4% ogrska kronska . . . . . 99.35 99.55

4% zlata . . . . . 120.60 120.80

4% posojilo dežele Kranjske . . . . . 99.75 —

4% posojilo mesta Splitja . . . . . 100 —

4% posojilo Zadra . . . . . 100 —

4% posojilo žel. pos. 1902 . . . . . 101 —

4% češka dež. banka k. o. . . . . 99.70 100.10

4% ž. o. . . . . 98.60 100 —

4% zast. pis. gal. d. hip. b. . . . . 101 —

4% pešt. kom. k. o. z . . . . . 101.75

10% pr. . . . . 106.45 107.45

4% zast. pis. Innerst. hr. . . . . 101 —

4% ogr. centr. deželne hranilnice . . . . . 100.50 101 —

4% zast. pis. ogr. hip. b. . . . . 100 —

4% obl. ogr. lokalne železnice d. dr. . . . . 100 —

4% češke ind. banke . . . . . 101 —

4% prior. Trst-Poreček. žel. . . . . 98.50

4% dolenski železnice . . . . . 99.75

3% ž. žel. kup. 1/4, 1/4 . . . . . 307.25 309.25

4% av. pos. za žel. p. o. . . . . 100.60 101.30

Srečke . . . . .

Srečke od leta 1854 . . . . . 160 —

" " 1860/1 . . . . . 184 —

" " 1864 . . . . . 246 —

tizske . . . . . 156 —

zemlj. kred. i. emisije II . . . . . 274 —

ogrsk. hip. banke . . . . . 270 —

srbske à frs. 100 —

turške . . . . . 86.75 88.75

Basilika srečke . . . . . 120.75 121.75

Kreditne . . . . . 18.90 19.90

Inomorske . . . . . 43.00 —

Krakovske . . . . . 83 —

Ljubljanske . . . . . 79.50 83.50

Avt. rud. kriza . . . . . 72 —

Ogr. . . . . 54.50 55.50

Rudolfove . . . . . 26.50 27.75

Salcburške . . . . . 67 —

Dunajske kom. . . . . 69.50

Deutec. . . . . 78 —

Južne železnice . . . . . 82 —

Državne železnice . . . . . 83 —

Avtro-ogrskie bančne del. . . . . 67.00 67.15

Avt. kreditne banke . . . . . 159.45 160.45

Ogrske . . . . . 663.25 664.25

Zivnostenske . . . . . 731 —

Premogokov v Mostu (Brux) . . . . . 261 —

Alpinški montan . . . . . 663 —

Praške želez. ind. dr. . . . . 369.50 370.50

Rimska-Murányi . . . . . 1628 —

Tribolješki prem. družbe . . . . . 463 —

Avt. orožne tov. družbe . . . . . 375 —

Ceske sladkorne družbe . . . . . 350 —

Valute. . . . . 150 —

C. kr. cekin . . . . . 11.33 11.37

20 franki . . . . . 19.05 19.07

20 marke . . . . . 23.47 23.55

Sovereigns . . . . . 19.05 19.07

Marke . . . . . 117.37 117.57

Laški bankovci . . . . . 95.20 95.40

Rublji . . . . . 252.75 253.75

Efektiv. . . . .

5 vinarjev/ceneje.

**Žitne cene v Budimpešti.**

dne 20. julija 1903.

Termihi.

1 Ščipica za oktober . . . za 50 kg K 7.14

" maj 1904 . . . 50 " 7.38

2 Ščip. " oktober . . . 50 " 6.14

Koruzna " julij . . . 50 " 6.39

" " avgust . . . 50 " 6.35

" " maj 1904 . . . 50 " 5.12

Cve " " oktober . . . 50 " 5.29

**Umrli so v Ljubljani:**

Dne 17. julija: Marija Breznik, gostinja,

50 let, je v Ljubljanci utonila. — Ivan Hu-

daribnik, delavec, 35 let, Pri brvi 4, jetika.

**Meteorologično poročilo.**

visina nad morjem 3062. Srednji zračni tlak 736.6 mm.

Čas Stanje Čas Stanje

barometra v mm. Temperatura v mm. Vetrovi

opazovanja v mm. Nebo

16. 9. zv. 733.1 230 brezvetr. jasno

19. 7. zj. 734.1 174 sl. svzvod jasno

2. pop. 733.5 308 sl. jzvod jasno

9. zv. 733.0 240 sl. jzahod jasno

20. 7. zj. 733.1 187 sl. svzvod oblačno

2. pop. 733.7 280 p.m. jzah. oblačno

Srednja temperatura sobote in nedelje

23.5° in 24.1° — normalne: 19.8° in 19.8°. —

Mokrina v 24 urah: 0.0 mm in 0.0 mm. —

**Zahvala.**

Za vsestransko prisrčno sočutje

ob času bolezni, smrti in pogreba

našega nepozabnega, sedaj v Bogu

spavačočega sina in brata, gospoda

Ivana Škerjanca

pravnika in rezervnega častnika

zlasti za tako častno, mnogočasno

in tolažino spremstvo pri pogrebu

preminulega nam pokojnega, izre-

kamo vsem v vsakemu posebej

svojo najskrnejše zahvalo.

Posebej se že zahvaljujemo pre-

častiti domač duhovščini, č. g. žup-

niku Martinu Malenšku za tola-

žino obiske za časa dolgotrajne

bolezni, darovalcem krasnih vencev,

sploš vsem, ki so ob briškem času

z nami sočustvovali in ob bližu in

daleč priheli, da izkažejo dragemu

pokojnemu zadnjo čast.

Bog plačaj vsem stotero, predre-

gemu Ivanu pa bodi zemljica lahka

in trajen spomin. (1890)

V Ljubljani, 20. julija 1903.

**Zaluboči ostali.**

## Tri

## mizarske pomočnike

sprejme takoj z dobrimi pogoji za stavbena dela (1887—1)

**Jakob Homovec**

stavbeni in pohištveni mizar

**Cirkinci pri Rakeku.**

**12 stanovanj**

po 1 sobo in kuhinjo

v Sp. Šiški na Kamniški cesti

se odda s 1. avgustom.

Več se izve v gostilni „pri Kan-

kertu“ v Spod. Šiški. Oddaja Franc

Marenčič, zidarski, mojster v Logu

na Vrhniku.

(1884—1)

**Na splošno zahtevanje!**

**Zadnji teden!**

**V Latermanovem drevoredu!**

**Svetovnoznan**

**francoski cirkus**

s poniji, psi in opicami.

Zaradi udobnosti

**vsak dan 3 predstave**

in sicer prva ob pol 5., druga ob 6.

in tretja ob pol 8. uri.

**Nov program.**

**Samo izvanredne in originalne predstave!!**

**Nad 100 živali!**

**Polovične cene!**

K obilnemu obisku vabi najvljudnejše

**ravnateljstvo.**

(1889—1)

**Ces. kr. avstrijske**

**državne železnice.**

C. kr. ravn